

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סז.

עין משפט
גר מצוה

א) וי' לוקין (ט) נהלות
רש"י (ג) כפ"ח: כות
אסור (ד) רש"י מ"ח:
ה) תו"כ מ"ט ע"ג פ"ה:
ו) וי' לדימין (י) דף ל"ב: ר"ס:
ז) ד"ה השמלת (ט) וי' ל'
שחלים (ט) מן מדקאמר
א"כ ע"ד דאורייתא ש"ך
קודם וע"ד הדבור ו"ו:
ח) וי' ל' א"כ רבנן
נעטמא ואמור רבנן ברובא
וכו' וקא"ח המ"ט (כ) וי'
ג"ל רממא (כ)

הגהות הב"ח

(א) גמ"א ולבסוף פוגם
אסור: (ב) רש"י ד"ה כל
שעממו ומשאו אסור
ולוקין וכו' ויתר מבדרי:
(ג) ר"ס ד"ה אמר וכו'
נימא דמור' יהודה וכו'
מדברי יוחנן שמעין
כדלוי: (ד) ד"ה אמר ר"ש
לקט וכו' לפגם שאמרו
לא שיוכלו וכו' מה שהתירו
לפגם לא שיוכלו וכו'
מירי וכו' לא התירו ביון
שאלו היתה: (ה) ד"ה
א"כ יוחנן וכו' כגון חלב
שנפל לתוך כזר או חלב
גיבורה שנפל שאין
ממשו: (ו) בא"ד דלמא
פרק כל הבשר דקאמר
א"כ שמע מינה וכו' א"כ
מדוע הו"א א"כ וכו' כזר
כחלב וכו' דאורייתא אלא
לכך לומר כגון חלב וכו'
וע"כ לא דאורייתא וכו'
הלכתא כ"י יוחנן כ"ל:
(ז) בא"ד ג"י ורוע בשלה
דליל נזיר ודו הישר מכלל
אסור דאיסור מה
דבעלמא אסור כה"ג
שהמיר הכחוש לשל וכו'
דנקדשים אסור וכו'
אע"ג דנפקין אלו עוברין:
(ח) בא"ד דקאמר רבא לא
נכחא וכו' הכי גרסינן לא
נכחא אלא להיתר:
(ט) בא"ד והיינו משום
וכו' טעם עניקא הוה
אוקימנא:

דברי הכל אסורה. דודאי עייל צה ריחא: והאי דידי. האי צת
תיהא דלסקנא כפת חמה וחזית פתוחה דמי: **הכי הלכתא**. דנותן
טעם לפגם מותר: חומץ פוגם גריסין רותחין ומשניה את הלוגין:
והרסיפין. עול אחר שגפל החומץ למוקן: וכן היו עושין. ונותנין
חומץ לתוך הגריסין לטון והיה משביחין.

וכך דימי קאמר לה: **לא שיאמרו כו'**.
חומר'ה היא כלומר לא שיוכלו למת'ה
פגם בתשיל מחמת דבר אחר כגון
שמהא חסירה מלח או יתירה דלס
נפגם מחמת דבר אחר אין מוליין הפגם
באיסור ואסור: **אלא**. איזהו טעם
לפגם שמותר: **כל שאינה חסירה**.
שום תקון ואינה נאכלת מפני זה כלומר
ואיסור זה פוגם טעמה. ואינה נאכלת
לאו דוקא דכיון דפגימתה פורתא קרי
לה אינה נאכלת: **ואיכא דאמרי**. הא
דריש לקט לקולא: **נותן טעם לפגם**
שאמרו אין אומר כו'. כלומר אין מוליין
הפגם בדבר אחר לומר חסירה היא
מלח ואילו היתה כמקונה לא היה זה
האיסור פוגמה שהמלח היה מנטול
את פגימת טעם האיסור ומתקנו אלא
כיון דטעם האיסור פוגמה עכשיו כמות
שהיא הוא פגם ומותר: **כל שטעמו וממשו**
(ו) לוקין עליו וזהו כו"ס כדאי אכילת
פרס. ועל כגון זה נאמר שיעור כו"ס
כדאי אכילת פרס הלכה למשה מסיני
שח"ס יש כשעור פרס של תבשיל כו"ס
מן האיסור לוקין עליו אע"פ שאין כו"ס
של איסור נאכל צנת אחת כיון דאינו
שזהה שחילתו משתחיל לאוכלו עד
שגמרו אלא כפי אכילת פרס מנערפת
אכילתו ולוקה אצל אס אין כדאי
אכילת פרס של תבשיל איסור'ה הואיל
ושזהה כשחילתו כו"ס ויתר מכדי
אכילת פרס הוה לכו כשתי אכילות של

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא. ה"ג כספריס וכן נראה
מדלמך כסמוך מדברי כולן נלמוד נותן טעם לפגם מותר
ומאי מדברי כולן וכי משום דמפרשינן למתני ליהוון סביר לה אלא
מדגרי הכי הלכתא נימא (ו) מדרי יהודה שמעי' כדליל וכן מדרי יוחנן
כדליל כסמוך דקאמר אס ריבה נותן
טעם לפגם מותר ומסתמא רבה צר
צר מנה ורב (א) (א"ר) נמי שכלו לפרש
המשנה כמו כן אולי כשיטתיהו:
נעשה כמי שהשביח כו'. תימה:
אמאי נקט האי לשנא
דהא ודאי משניה הוא וי"ל לפי שניקר
השנא לא היו עד לאחר שירחימו
ויננו: וקוראין אותו שחלי"ב.
לפי שהיו רגילין להניח צו חומץ
כמו בשחלי"ב כדלמיתין לעיל' ג"י
(ח) (חמ"י) אי איכא צהו חלא מייגרי
צהו ואשמעינן רב דימי שהיה משביח
מן החומץ: **אמר** ריש א"ר ריש א"ר
א"פגם. (ו) לא שיוכל לומר שהקדירה
נפגמת מחמת דבר אחר כו' להאי
לישנא קמא היו לחומרה וה"ק מה
שהתירו חכמים פגם לא מיירי בפגם
שיש לתלותו בדבר אחר כגון בחסרון
מלח או ציתרון י' אומר פגם ודאי
לא התירו כמו שאילו היתה כמקונה
ממלח ומצלין היה האיסור נותן פגם
טעם לשנא אלא איזהו פגם שמותר
כל שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת
מפני זה פירוש שהאיסור פוגמה ואינה
נאכלת לאו דוקא שאינה נאכלת כלל
אלא כלומר שנפגמת ואיכא דלמרי
אמר ר"ל נותן טעם לפגם שאמרו וי"ק
אומר קדירה זו דלקולא קאמר וי"ק
אין מוליין הפגם בדבר אחר כדי
לאסור שיאמרו אין הפגם מחמת
האיסור אלא מחמת יתרון או חסרון

מלח ואילו היתה כמקונה לא היה האיסור פוגמה ואיסור אין אומרין
כך אלא כיון שהיא פוגמת עכשיו כמו שהיא צין שתהא חסירה או
יתירה מלח מותר: **א"ר** יוחנן ב"ר שמעון וממשו אסור וי"קין ע"ז
טעמו וי"א ממשו אסור ואין י"קין ע"ז. פי' רש"י בפרק גיד הנשה
(חולין דף נ"ח:) מכלל דטעם כעיקר לאו דאורייתא ופי' כגון (א) חלב
שנפל לתוך בשר או חלב שנפל נימוח שאין ממשו צעין ואין נראה
מה שפי' רש"י חלב שנפל לתוך בשר דאפילו לפירוש רש"י דטעם
כעיקר לאו דאורייתא מודה בבשר נחלב דהוי דאורייתא דלרן
בישול אסרה תורה כדלמך כשמתמא דטיפת חלב כו' פ' כל הבשר
(שם דף ק"ח.) ועוד דהאכל כל הבשר של איסור כשאוכל הבשר כדלמך פרק כל הבשר (שם) אלא לרין לומר כגון חלב
נימוח שנפל ונבל לתוך הבשר דליכא רק טעם בעלמא וטעם לאו דאורייתא (י) מדקאמר א"כ שמע מינה טעמו ולא ממשו בעלמא
דאורייתא דאי סלקא דעתך דרבנן מבשר נחלב אמאי לא גמרינן דחידוש הוא אי חידוש אע"ג דליכא דטעמא נמי משמע דכי נמי ליחא
בעלמא אלא מדרבנן גבי בשר נחלב היו דאורייתא והכי הלכתא כו' יוחנן וכן משמע בפרק כל הבשר כשמתמא דטיפת חלב דלמך א"כ שמעו
ולא ממשו דאורייתא דאי מדרבנן וכו' ורבא אמר דרך בישול אסרה תורה משמע דסבך רבא טעמו ולא ממשו דהיינו טעם כעיקר לאו
דאורייתא והלכתא כרבא לגבי א"כ ועוד ראייה מפרק גיד הנשה דקאמר גבי ורוע בשלה דליל נזיר (א) והוא היתר מכלל איסור כו"ס שהתיר
הכחוש לבשל הורוע עם האיל ואמר רבא לא נכרנא אלא לטעם כעיקר דנקדשים אסור מכל אשר יגע בצשרה יקדש וגבי ורוע בשלה שרי
מדנקט רבא טעם כעיקר דנקדשים אסור משמע הא בחולין שרי וקרא דגישולי עובדי כוכבים שזוה הכחוש להגעיל כלי מדין אע"פ שלא
היה צהו רק טעם מיניה לא גמרינן דחידוש הוא דהא אפי' קדירה צת יומא א"כ דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה רחמנא אלמא חידוש
הוא אלא לא גמרינן מיניה ורוע"פ דבפרק אלו עוברין בפסחים (דף מד:) מיימי קרא דמשרת ענבים גבי טעם כעיקר לאו דרשא גמורה
מדאורייתא היא אלא אסמכתא בעלמא ולעולם טעם כעיקר לאו דאורייתא כך שיטת רש"י ולא נראה לר"ת דהא ר' יוחנן אית ליה דר"ע פרק
אלו עוברין (שם דף מד:) דליין טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא דהא פריך התם והאי משרת להיתר
מנטרף לאיסור הוא דאסרה האי מיבעי ליה לטעם כעיקר מדפריך הכי כדליל אלמא דרשא גמורה היא דהא ר"ע מוכח מיניה היתר מנטרף
לאיסור לחייב מלקות לנזיר ששרה פתו ציין ויש צו להנטרף מפת ומיין ורבנן מוכחים מיניה טעם כעיקר ופי' היכי דלר"ע היו דרשא גמורה
גבי היתר מנטרף לאיסור מדחייב עליה מלקות ה"ג לרבנן היו דרשא גמורה מדאורייתא לטעם כעיקר דאורייתא והיא דפרק כל הבשר
(חולין דף ק"ח.) דלמך רבא דרך בישול אסרה תורה דמשמע דפליג על א"כ ויבדור דטעם כעיקר לאו דאורייתא כדפרישתי לפי שיטת רש"י
לא היא אלא ודאי גם רבא ס"ל דטעם כעיקר דאורייתא דבפרק התערובות (נחיים דף ע"ט.) קאמר רבא (א) אימור דלמרי רבנן רובא ובעטמא
וכי היכי דברובא היו דאורייתא מאחרי רבים להטות ה"ג בעטמא והתם בפרק כל הבשר ה"ק רבא לא"כ מבשר נחלב לא תוכל להוסיף דטעמו
ולא ממשו דאורייתא דהיינו טעם כעיקר משום דבשר נחלב דרך בישול אסרה תורה ודחויא בעלמא הוא אצל ודאי טעם כעיקר
דאורייתא כדלמך רבא (דף מד:) ממשרת ענבים והיא דפרק גיד הנשה (חולין דף נ"ח:) דגבי ורוע בשלה דקאמר רבא (א) גרסינן
לא נכרנא אלא להיתר מנטרף לאיסור דנקדשים אסור מכל אשר יגע בצשרה יקדש והכא שרי כגון שמקצת בשר הכתף עם כל הארבע
חוץ לנרתיק ובלע האיל מן הורוע ח"י שיעור כדפי' פרק גיד הנשה (שם דף נ"ח.) אצל חולין אין היתר מנטרף לאיסור דחולין
מקדשים לא גמרינן ועוד יש לישב גירסת הספריס והכי פירושו דנקדשים אסור וה"ה בחולין ונקט קדשים משום דאיידי צהו קרא
דכל אשר יגע בצשרה יקדש (א) היינו משום דאי לא אשכחנא קרא אחרינא לאשמעינן טעם כעיקר ואוקימנא קרא דחטאת לטעם
כעיקר קודם מלהיתר מנטרף לאיסור אצל צמר דחויין טעם כעיקר ממוקם אחר ודאי אוקימנן לקרא דחטאת להיתר מנטרף
לאיסור ומכל מקום מיימי ליה לטעם כעיקר משום דהדרשא פשוטה יותר כי כן רגיל התלמוד גבי מילה לדחות שבת מיום השמיני
ובפרק ר"א דמילה (שם דף ק"ג.) דריש לה מן שמונת ימים וכן למו' במקום נגע והכי מוכח דטעם כעיקר שרי גבי איל מיר כגון

טעמו

שני ימים ואין לוקין דקים להו לרבנן דאכילת פרס היא שיעור
שהית אכילה. ופרס היא חצי ככר של עירובי תחומין ושיעורו
חכמים ככר מג' לקב חניה לבית המנוגע שנאמר בה (ויקרא י"ז) והאכול
צבית יכבס בגדיו ופרשוהו חכמים לשהיה צה שיעור אכילה
דמתני' (א) והאכול צבית והשוכב צבית אין לי אלא שוכב ואוכל
לא אוכל ולא שוכב מנין תלמוד לומר יכבס את בגדיו ריבה
אס כן מה תלמוד לומר האוכל והשוכב ליתן שיעור לשוכב כדי
אכילה ומה היא אכילה כדי אכילה פרס והוא ארבע צבאים:
טעמו

שמצלב

א א טו"ש"ע י"ד סימן
ק"ל טע"ף י"ב:
ב ב מ"י פט"ו מה"י
מחללות אסורות
הלכה כח פתח לאין קמא
טו"ש"ע י"ד סימן ק"ג טע"ף
ג:
ג ג טו"ש"ע ט"ז טע"ף
ד ד מ"י ט"ז טע"ף
והלכה ג:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

שמבשל הזרוע ברטוב ומקטף (א) היך עמו ושאר האיל חוץ לרובע והשתא אין הזרוע מתבטל בם שאין כל כך מן איל עמו ברטוב והשתא איכא טעמא ואפ"ה שרי וההיא דהכא טעמו ולא ממשו מיירי במין בנינו דבטל ברובא מדאורייתא כדאמרין פרק התעובות (ב) ונחמס דף

טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו ואם ריבה טעם לפגם מותר וליכא אם נתן טעם לפגם מותר הא קמישמע לן דאע"ג דאיכא מילי אחרנייתא דפגמה בהדיה והלכתא בלישנא בתרא דריש לקיש אמר ר"ב כהנא מדברי כולם נלמד ^אנותן טעם לפגם מותר א"ל אביי בשלמא מכולהו לחיי אלא דר"ל אמרו קאמרו וליה לא סבירא ליה מכלל דאיכא למ"ד נותן טעם לפגם אסור אין והתניא אחד נותן טעם לפגם ואחד נותן טעם לשבח אסור דברי ר"מ ר"ש אומר לשבח אסור ולפגם מותר מ"ט דר"מ גמר מגיעולי עובדי כוכבים גיעולי עובדי כוכבים לאו נותן טעם לפגם הוא ואמר רבנא ה"ב לא שניא ואירך כדרב הונא בריה דרב חייה ילא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא דלא לפגם הוא ואירך קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ^אור"ש מאי טעמא ד"דתניא ילא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך כל הראויה לגר קרויה נבילה שאין

ממנו ולא ממשו. כגון חלב שגבל לקדרה או חלב שגבל נימוח שאין ממנו בעין: ואם ריבה טעם לפגם. הא ריבה קולא משמע שאע"פ שפגם מחמת דבר אחר אם הועיל איסור זה לרבות את הפגם מותר: כלישנא כהנא דר"ש בן לקיש. דאין אומר חסירה מלח יתירה מלח:

מדברי כולן נלמד. רב יהודה ורבה בר בר חנה ורב דימי וריש לקיש ורבי אבהו: מכלל דאיכא למאן דאמר כו'. דתמיה. מדאליטריך רב כהנא למימר מדברי כולן נלמד מכלל דאיכא למאן דפליג: יליף מגיעולי עובדי כוכבים. דרשמנא אסרינהו בכלי מדין דכתיבי כל דבר אשר יצא בלא גוג' דמשמע הואיל ונשתמש עובד כוכבים בכלי חמין קריך להרתיח כדי שיפלוט גיעול שצלט: לאו נותן טעם לפגם הוא. בתמיה. דהא פשיטא לן כל תבשיל שגן לילה אחד נפגם טעמו ועובר אורח: בם יומא. שצלט זה עובד כוכבים היום דלא נפגם: ואירך. אי אפשר דלא פגמה פורתא תבשיל הגזא דמרי ואפ"ה אסור חסירה מלח:

(א) נתחפסות צמורות כגון: ד"ה ואירך כי איתא דנאן. (ב) לעיל לו. ופס נאמן. (ג) פסקיה מל: וע"ש מיר לו: לקמן עה: וע"ש. (ד) וצבירות כגון: איתא דכתיב: (ה) ונמדבר לאן. (ו) י"ל שגשמשן.

תורה אור השלם

1. לא האבלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מבר לנביר כי עם קדוש אתה לך אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו: דברים יד כה

גליון הש"ס

ב"ב ר"ש פ"ט וכו'. ע"י ערפן כה ע"ב תוד"ה ור"ש: תוס' ד"ה פבלא וכו' וי"א מה סיבועא ליה. תמיהה כה ארזיה חמין דס"ל דבש שרי ומוח דמ"ל דנותן טעם לפגם מותר וע"כ המילוק משום דפגמו בעין עדיף או לשמן אסור גליון חמיות ע"כ מדשרי דש מוכח דטל"פ מותר ובמירוס הכי חלקו מסביר דטל"פ בעין עדיף והוא מפורש ומותר כן מדש ומה החלטה לקיימתו וע"ג:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ארי וכו' (בגמור א') כגון שמבשל הזרוע ברטוב ומקטף האיל עמו ושאר: (ב) בא"ד וע"ל דנקט הכי משום דמילתא גליל ומסת דהיינו נמחה: (ג) בא"ד אהדריה לזכיות ללא דנבילה: (ד) תוס' ד"ה ואירך קדירה בת יומא נמי אי אפשר וכו' שגם אם היה האיסור בעין הוא לפגם: (ה) בא"ד ויין דאסריה רחמנא כשהיא לשבח וכו' פגם דהיינו: (ו) בא"ד סוטה מעיקרא כדאמר בסוגיא ור"ש מיר וכו' כשהיא לשבח וכו' פגם דהיינו כשאין: (ז) בא"ד גיעולי עובדי כוכבים דכתיב רחמנא:

מוסף רש"י

קדירה בת יומא. שישל כה הנכרי כי ביום (פסחים ז'ה) אכל בשל בה אמתול כה הפיג בה טעמו צלית לילה ושוב כשפולנו בתבשיל אחר אינו אלא לפגם (לקמן ע"ה) אי אפשר דלא פגמה פורתא. מטעם הכלי נפגמה הכלי ע"פ (פסחים ז'ה)

סא א מיי פט"ו מה"ל מאלות אסורות הלכה כה סגן לאין קמא טו"ע י"ד סמון קג סעף ב: סא ב מיי שס פ"ו הל' [א] ב סגן שס טו"ע שס סעף ב וס"י קכ סעף ב:

מייירי דאיכא כוית דאיסור בכדי אכילת פרס מן ההימר ואלו לוקין עליו ועוד אמר הר"ר יוסף דמייירי שפיר בכדי אכילת פרס ומ"מ לא לקי בטעמו ולא ממשו אע"ג דטעם כעיקר דאורייתא דמהיכא ידעינן דטעם כעיקר דאורייתא מגיעולי עובדי כוכבים דקאמר קרא תעבירו בלא דמשמע הא אם לא תעבירו אסור ואין זה כי אם עשה בעלמא אבל לאו ליכא ולכן אין לוקין עליו וקשה לר"ת דמכ"מ נימא כיון דאהדריה קרא אהדריה לדוכמיה (א) דלאו דנבילה והחלב ושאר איסורי דהכי אמרינן בצבורות (דף טו: ושם) גזי פסולי המוקדשין דכתיב תזבח ואכלת בשר ודרשין תזבח ולא גזיה ואכלת ולא כללניך בשר ולא חלב וא"כ אגיה ליכא רק לאו הגזא מכלל עשה כמו דגיעולי עובדי כוכבים מניח צבורות (שם) הגזוז והעובד בפסולי המוקדשים סובג את הארבעים אלא ע"כ היינו טעמא דלוקין משום דנקדשים תמימים כתיב לא תעבדו ולא תגזו וכו' הומונו ונפדו שרו דלא הם חולין גמורין וקאמר קרא תזבח ודרשין ולא גזיה וא"כ אהדר איסור גזיה ללאו דלא תגזו ומשום הכי לקי ומש"ה נמי בגיעולי עובדי כוכבים דאמר קרא תעבירו בלא פירוש הכלים הבלועים מן הנבילה וחלב ושאר איסורין ואם לא תעבירו בלא אסור מימנא נמי דאהדרינהו לאיסורייהו קמא ללאו דנבילה וחלב ושאר איסורין ואשמעינן דלפליטת איסור מכלי הוה אסור ולעולם בלאו עוד יש מייצבים זה ופירשתי פרק גיד הנשה אבל לא יבולתי להאריך כי נראה צעניי שהוא גדול ביותר ולכן הולכתי לבתר אכן יסייעני מלכא דעלמא לכתוב קדירה בת יומא ויהיה לנו כחומה: **אלא** דרשב"י אמר קאמר ויהי דאי ב"ש. וא"ת דרב דימי נמי נימא הכי דלא שנו קאמר דאי אמתניתין ואימנא דליה לא ס"ל וי"ל כיון דאשכחנא ר' יוחנן דאמר לא שנו אמתניתין כמו כן וחזין לר' יוחנן דאמר בפירוש נותן טעם לפגם מותר ה"ב לרב דימי דאמר לא שנו ס"ל דנותן טעם לפגם מותר:

מכלל דאיכא מ"ד נותן טעם לפגם אסור. וא"ת מאי מייבעיא ליה הא רבי לעיל פרק אין מעמידין (דף לה) תנא כהדא משנה שלמיה דנותן טעם לפגם לאסור גזי שמן של עובדי כוכבים אסור ומפרש טעמא כגמרא משום שזליפתן של כלים אחרתן אע"ג דתסם כלים אינם בני יומן ולקמן בסוף פירקין (דף עה:) גבי וכו'ן נשתמשו) בהן עד שלא יטביל דמוקי חד ברייתא כמ"ד נותן טעם לפגם אסור וי"ל שפונה לנפול שחמך כן כהדא ועוד י"ל דה"ק מי איכא מ"ד נותן טעם לפגם אסור כי האי גוונא שאפילו היה האיסור בעין היה לפגם ולא דמי לשמן דלעיל דשמן אם היה איסור בעין היה לשבח כדפרישתי לעיל: **ואירך** קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. ולהכי יליף מיינה ר"מ לאסור פגם בעלמא משמע אבל לר"ש דשרי ס"ל דנת יומא לא פגמה כלל והא כהא תליא מ"ד נותן טעם לפגם אסור סבר דקדירה בת יומא פגמה פורתא ומאן דשרי פגם סבר דלא פגמה כלל ומינה פתק אלן עוברין (פסחים דף מד:) פליגי ר"ע ורבנן דר"ע יליף טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים ורבנן יליף ממשרת אבל לא מגיעולי עובדי כוכבים משום דגיעולי עובדי כוכבים חידוש הוא דהא כל נותן טעם לפגם מותר והכא גזי גיעולי עובדי כוכבים אסרה רחמנא ורבי עקיבא סבר לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא ורבנן קרא דגיעולי עובדי כוכבים אסור היה מותר מן הדין דמה לי אותו פגם מה לי פגם כיון דסברי רבנן דהתם דנת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא אם כן יליף מינה בעלמא דפגם אסור כדאמר הכא לרבי מאיר והיכי קאמר התם ורבנן דחידוש הוא דכל נותן טעם לפגם בעלמא מותר ר"מ לאסור פגם אסור וי"ל דהתם דנת יומא נמי דרבנן דהתם סברי דכל נותן טעם לפגם בעלמא מותר היינו פגם גמור שגם אם (ה) האיסור בעין הוא פגם דההוא פגם ליכא למילף לאסור מגיעולי עובדי כוכבים דפגמה פורתא דגיעולי עובדי כוכבים אם היה האיסור בעין היה לשבח והא דקאמר גיעולי עובדי כוכבים חידוש הוא אע"ג דלא דמי האי פגם לפגם בעלמא דמותר כדפרישתי מ"מ אי לאו דגלי קרא דגיעולי עובדי כוכבים אסור היה מותר מן הדין דמה לי אותו פגם מה לי פגם אחר ואפ"ה אסריה רחמנא וכיון דאסריה רחמנא ילפינן מיהא (א) דכיוצא בו דהיינו פגם שאם היה האיסור בעין היה לשבח וקסברי רבנן דפסחים כמתני' דאין מעמידין ושלשה מחלוקת בדבר דר"מ דשמעתין סבר כל נותן טעם לפגם אסור אפילו כשהוא פגום גם כשהאיסור בעין דיליף לה לגמרי מגיעולי עובדי כוכבים ומגבלה לא יליף כלל להתיך משום דמוקי לה למעוטי סרוחה דמעיקרא כדאמר (ו) ור"ש מתייר כל פגם אפ"י כשהוא שבח כשהאיסור בעין כיון דהשתא לפגם הוא שרי דיליף לגמרי מנבילה ומגיעולי עובדי כוכבים לא יליף כלל דקסבר קדירה בת יומא שאסרה תורה לא פגמה פורתא ורבנן דפסחים דפליגי ארבי עקיבא סברי דרבי דרבי דרבי פגם כשהאיסור בעין שרי דילפינן לה מנבילה אבל פגם דהשתא שאין האיסור בעין עכשיו כוונתם היה לשבח כשהאיסור בעין אסור דיליף לה מגיעולי עובדי כוכבים מקדירה בת יומא דפגמה פורתא וכן סוברת מתני' דאין מעמידין כרבנן כדפרישתי ועי"ל דרבנן דרבי עקיבא דפסחים פרק אלן עוברין היינו ר"ש דשמעתין דשרי כל פגם כדפרישתי והא דקאמר התם דקדירה בת יומא פגמה פורתא ור"ש י"ל דודאי גם ר"ש מודי דפגמה פורתא ומ"מ לא יליף מינה לאסור פגם בעלמא כגון שאינה בת יומא דאיכא פגם רבה דפגם רבה מפגם פורתא דנת יומא לא ילפינן הכי סבירא ליה לר"ש ור"מ סבר דילפינן פגם רבה מפגם פורתא ואי כדפירש מעיקרא דפליגי בנת יומא אי פגמה אי זה זה אינו סברא דלא כן נחזי אגן ועוד יש להבאר ראייה לזה דמודה כיון שמעו דקדירה בת יומא נמי א"כ בנת פגמה פורתא כדפרישתי דאי לא פגמה כלל לר"ש גיעולי (ו) דכתב רחמנא ל"ל פשיטא רבי דהוה לשבח דמיתר טעם

הוי

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סת.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פט"ו מהל'
מחללות אסורות
הלכה טו:

הוא כעיקר וכו' להאי גופיה אינטרין דטעם כעיקר דמגיעולי עובדי כוכבים יליף ר"ש דטעם כעיקר כדלמחר לר"ע פרק אלו עובדין א"א לומר כן דאי יליף ר"ש עובדי כוכבים טעם כעיקר א"כ תקשי לר"ש משרת דכתב רחמנא למה לי דהא לא אינטרין לטעם כעיקר

כיון דמגיעולי עובדי כוכבים יליף לה ר"ש ואין לומר דאינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור כדלמחר התם פ' אלו עובדין לר"ע ולעולם א"י יליף מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר (א) דלמאי אינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור אי כשאוכל כית מטעם האיסור הנבלע נבחרת היינו טעם כעיקר אין בחזי זית לאיסור עם חזי זית דהיתר לא מטטרפי ומשו"ה שפיר אינטרין להיתר מנטרף לאיסור דהא שמינין לר"ש דלמחר (ב) כהוא למלקות וא"כ למ"ל היתר מנטרף לאיסור אלא ש"מ דמודה ר"ש דקדירה בת יומא נמי א"א דלא פגמה פורתא דפרישית כן דקדק הר"ר שמואל מאור"א והר"ר יקר מקיטין דומה דאיכא למימר דלמאי שפיר אינטרין משרת לר"ש אע"ג דקדק כל שהוא למלקות הא פרי"ת בסמוך היינו דוקא כשהאיסור בעין אבל לא ע"י תערובת כדמוכח מההיא דמימי בסמוך צברלה וכלאי הכרם אין מטטרפין וכן ז"ל ע"כ דל"כ לא תמנא איסור כלל (ג) וצט"ל לר"ש לא ברוב זיבש ולא בס' בלא וא"כ שפיר אינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור כגון בחזי זית שנבלע בחזי זית פת ואכלו כדקאמר התם מיר ששרה פתו זיין ויש בו כדי לגרף כית חייב ולעולם טעם כעיקר לר"ש מגיעולי עובדי כוכבים כן דומה הר"ר יקר ומורי הר"ר פרץ מקיים פירוש הר"ר שמואל ואומר דדחיו הר"ר יקר אינו כלום דודאי מגיעולי עובדי כוכבים

הוא כעיקר וכו' להאי גופיה אינטרין דטעם כעיקר דמגיעולי עובדי כוכבים יליף ר"ש דטעם כעיקר כדלמחר לר"ע פרק אלו עובדין א"א לומר כן דאי יליף ר"ש עובדי כוכבים טעם כעיקר א"כ תקשי לר"ש משרת דכתב רחמנא למה לי דהא לא אינטרין לטעם כעיקר

שאין ראויה לגר אינה קרויה נבלה ור"מ ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא ור"ש סרוחה מעיקרא לא צריכא מיעוטא עפרא בעלמא הוא אמר עולא מחלוקת שהשביה ולבסוף (ה) פגם אבל פגם מעיקרא דברי הכל מותר איתביה רב הגא לעולא יין שנפל לתוך ערשים וחומץ שנפל לתוך גריסין אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא הוא ופליגי אמר עולא הגא לא מידע ידע מאי קאמרי רבנן תיובתא קא מוטיב הכא במאי עסקינן כגון שנפל לתוך גריסין צוננין והרתחים נעשה כמו שהשביה ולבסוף פגם ואסור ור' יוחנן אמר בפגם מעיקרא מחלוקת אבל השביה ולבסוף פגם דברי הכל אסור או דלמא בין בוו ובין בוו מחלוקת תיקו אמר רב עמרם אפשר איתא להא דר' יוחנן ולא תניא לה במתניתין נפק דק ואשכח (ד) (דחניא) א"ש אור של חולין שנפל לתוך העיסה ויש בו כדי להחמיץ והחמיצה ואח"כ נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי להחמיץ אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא הוא ופליגי א"ר זירא שאני עיסה הואיל וראויה לחמוץ בה כמה עיסות אחרות ת"ש שאור של תרומה ושל חולין שנפלו לתוך העיסה בזה כדי להחמיץ וזהו כדי שמעון מתיר נפל של תרומה תחלה ד"ה אסור נפל של תרומה או של כלאי הכרם אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא ופליגי וכו' תימא ה"ג בדרבי

הוא כעיקר וכו' להאי גופיה אינטרין דטעם כעיקר דמגיעולי עובדי כוכבים יליף ר"ש דטעם כעיקר כדלמחר לר"ע פרק אלו עובדין א"א לומר כן דאי יליף ר"ש עובדי כוכבים טעם כעיקר א"כ תקשי לר"ש משרת דכתב רחמנא למה לי דהא לא אינטרין לטעם כעיקר

שאינה ראויה לגר. הסריחה. אלמא מדאפגים בעל איסורה: סרוחה מעיקרא. מוכח שחין מחיים דהואיל ואיפגמא מקודש שזאה לדי נבלה לא חל ע"ס נבלה עליה אבל היכא דאימסקר מעיקרא תו לא פקע איסור משום פגם: מחלוקת. דר"מ ור"ש: פגום מעיקרו. משעה שפגם לתוכו: והא הכא דפגום מעיקרא הוא ופליגי. דקתני אסור לרבנן: ר' יוחנן. אדעולא אמא לאיפלוגי: איסא לדר' יוחנן. דמוקי פלוגתיהו פגום מעיקרו: שאור של חולין שנפל לתוך העיסה ומימנא. כראוי ואח"כ נפל של תרומה או של כלאי הכרם אסור: ור"ש מתיר. שהחמיצה יותר מדאי ונפגמה: והא הכא. דהאי שאור משעה שנפל ביה פגמה שהי מתומלת כבר וקאמר ר"מ: וראויה לחמוץ בה כמה עיסות אחרות. (ז) (של תרומה) הלכך חיימוך דיותר מדאי אע"פ שפגם הוא לענין (ח) אכילה שזה הוא לענין חיימוע עיסות אחרות: שאור של תרומה ושל חולין שנפלו. צימד לתוך העיסה ויש בכל אחד כדי לחמוץ ומימנא יותר מדאי (א) לפוגמה: ר"ש מתיר. שפגמה: נפל של תרומה תחלה ד"ה אסור. הואיל ומשביחה בתחלה אע"פ שחזר והועיל לפוגמה כשנפל שאור של חולין אחריו ושניהם פגמוהו היו משביח ולבסוף פגם ואסור. ולקמן פריך אס כן ירשא נמי (ו) ר"ש הרי השביח של תרומה עם של חולין תחלה: נפל של חולין. (ה) ומימנא: ואחרי כן נפל של תרומה. דהיינו פגום מעיקרו אסור ור"ש מתיר: כדרכי

גלוין הש"ס

גברא ר"ש סרוחה מעיקרא. עיין בסוה"ק דף כב ע"ב תוספות ד"ה וליך:

הגהות הב"ח

- (א) גמ' ולבסוף פגום אכל פגום מעיקרא כדל"ל וכן בכל המסוד: (ב) הש"ך ד"ה וראויה לחמוץ וכו' לענין אכילה עיסה זו שזה הוא לענין חיימוע: (ג) ד"ה שאור וכו' יותר מדאי ונפגמה מה"ל: (ד) ד"ה נפל של תרומה וכו' ר"ש נמי אמאי מתיר ר"ש הרי השביח: (ה) ד"ה נפל של חולין תחלה ומימנא: (ו) תוס' ד"ה וליך סו' ונעמד הקודם ולעולם יליף מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר דהא מה שפיר אינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור היינו כשאוכל כית מטעם האיסור הנבלע בחימר אבל חזי זית דאיסור עם חזי זית דהיתר לא מטטרפי והא שמעינן ליה לר"ש דלמחר כל שהוא למלקות כדל"ל: (ז) בא"ד כל שהוא אסור אע"ג דלענין בעין וכו' כיון דטעם כעיקר יליף מגיעולי עובדי כוכבים: (ח) בא"ד אי טעם כעיקר יליף מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש תו וכו' וכו' וכו' משרת דכתב רחמנא: (ט) ד"ה תר וכו' וכו' בקדמי דלעיל דיעובדי עובדי כוכבים ודנבלה דל"כ: (י) ד"ה אכל וכו' כגון נתן חומץ לתוך גריסין:

לר"ש תו לא אינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור משום דבלאו זירוף נמי כל שהוא (א) אע"ג דלענין פתה מה בכך הלא כיון דטעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים א"כ משום הטעם הנבלע כאלו היה בעין ואם כן כיון שאילו היה מן האיסור בעין היה מחייב בכל שהוא לר"ש הכי נמי כשהוא נבלע בחימר כיון שיש בו טעם וטעם כעיקר ומדע דהא כיון דלר"ש כל שהוא למכות זכיות לרבנן אס כן כך לי כל שהוא לר"ש זכיות לרבנן וזכיות לרבנן מחייב עליה אפי' כשאינו בעין אלא נבלע בתוך ההיתר שיאכל כל כך מן ההיתר הנבלע לאיסור שאכל כית מטעם איסור הנבלע בתוכו מחייב עליה כאלו אכל הכית איסור בעין כיון דטעם כעיקר וא"כ ה"ה כל שהוא לר"ש כדשאלנו בתערובת טעם מחייב כאלו אכלו בעין כיון דטעם כעיקר וא"כ אי טעם כעיקר (ב) מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש תו לא אינטרין לר"ש משרת כלל דלהיתר מנטרף לאיסור לא אינטרין דהא מכל שהוא מחייב בטעם כאלו היה בעין דפירשתי וא"כ (ג) (היכי קא"ל) משרת דכתב רחמנא ל"ל דכתיב גבי מיר לר"ש אי גיעולי עובדי כוכבים לטעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה בת יומא פגמה פורתא והשתא ניחא הכל דלא מני ר"ש למיץ טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים דחידוש הוא כיון דפגמו אפילו פגם זוטא והיה לנו להתיר כל פגם אי לאו דגלי קרא והלכך אינטרין משרת לטעם כעיקר ומה שדחה הר"ר יקר ממה שפרי"ת לקמן מההיא צברלה והכלאים דבסמוך דלא אר"ש כל שהוא למכות זכיות דענין דל"ל מירי דל"ל לא דיבר רק בתערובת שיש לו להיתר להתבטל כגון יבש זיבש חד בתרי דרחמנא אמר אחרי רביס להטות או דבדר לא היכא דליכא טעמא כגון דאיכא ס' דכל מקום דשיך ליה ביטול לאו אמר ר"ש כל שהוא למכות דהא לא עדיף כל שהוא לר"ש מכות דרבנן וכו' היכי דכית דרבנן מתבטל ברוב זיבש ובס' בלא ה"ה לר"ש כל שהוא דהא רחמנא אמר דליבטיל אבל היכא דלא שיך ביטול כגון היכא דאיכא טעם דטעם לא נטיל כיון דטעם כעיקר א"כ ה"ג מחייב בכל שהוא לר"ש כשהוא בתערובת כיון שיש בו טעם כאלו היה בעין כדפי' כן נראה למורי: ונע"ש חוס' שנת פט: ד"ה אסורין וחס' מעילה ית. ד"ה חין: אמר עולא מחלוקת בהשביה ורבסוף פגם. והשתא ז"ל לעולא דלא פליגי ר"מ ור"ש בקרא דלעיל (ט) דנבלה דל"כ לא היו מיסתבר לחלק בין השביח ולבסוף פגם לפגם מעיקרו אלא כדכרז פליגי ר"מ סבר כיון שהשביח מעיקרא בשעת נפילה ואל איסור עליה שזב אין לו היתר גס כי פגם אחרי כן ור"ש סבר כיון דהשתא פגמה הוא שרי: אבל השביח ורבסוף פגם ד"ה אסור. וא"ת והא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גבי נבלה דר"מ מוקי לה כפרומה מעיקרא דוקא אבל לא בהסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף אסורה ור"ש מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף שרי אלמא פליגי בהשביח ולבסוף פגם וי"ל דלא דמי השביח ולבסוף פגם דהכא לההיא נבלה דלעיל דהכא י"ל השביח בשעת התערובת ששעה שנפל האיסור לתוך ההיתר היה נותן טעם לשבח ולבסוף פגם אותו טעם המעורב שם כגון נתן (י) לתוך גריסין צוננין והרתחים וע"ז קאמר ד"ה אסור כיון דמעיקרא היה נותן טעם לשבח ואל עליה איסור אכל ההוא דנבלה דלעיל דפליגי ר"ש ושרי כשהיא סרוחה עכשו אע"ג דמעיקרא לא היתה סרוחה מ"מ צעודה נבלה (יא) ונפגם ושריא: אן דכאמא בין בוו ובין בוו מחלוקת. וא"ת היכי מספקא ליה במאי א"כ ר' יוחנן דלמחר לעיל פגם מעיקרא מותר השביח ולבסוף פגם אסור דלמחר כמאן לא כר"מ ולא כר"ש דר"מ אסר כל פגם ור"ש מתיר א"כ ר' יוחנן דסבר לה כר"ש כדאמא פגום מעיקרו וכו"מ כדאמא בהשביח ולבסוף פגם: ר' יבין. ואע"ג דלקמן פשטין לה מצרימא דכפגם מעיקרא פליגי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור מ"מ עלתה להם צבית המדרש כמיקו ושוז פשטוה וכו' האי גוונא אשכחנא צנדה כפרק המפלת (דף כה). גבי מחלוקת בעבור אכל צללו כו': ונע"ש חוס' לעיל נג. סוף ד"ה או דלמא):